TEISINGUMO TEISMO (pirmoji kolegija) SPRENDIMAS

2008 m. gegužės 22 d.*

Byloje C-462/06

dėl *Cour de cassation* (Prancūzija) 2006 m. lapkričio 7 d. Sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2006 m. lapkričio 20 d., pagal EB 234 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Glaxosmithkline,

Laboratoires Glaxosmithkline

prieš

Jean-Pierre Rouard,

TEISINGUMO TEISMAS (pirmoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas P. Jann (pranešėjas), teisėjai A. Tizzano, A. Borg Barthet, M. Ilešič ir E. Levits,

generalinis advokatas M. Poiares Maduro,
posėdžio sekretorė C. Strömholm, administratorė,

* Proceso kalba: prancūzų.

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2007 m. lapkričio 15 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— *Glaxosmithkline* ir *Laboratoires Glaxosmithkline*, atstovaujamų advokato B. Soltner,

— M. Rouard, atstovaujamo advokato C. Waquet,

— Prancūzijos vyriausybės, atstovaujamos G. de Bergues ir A.-L. During,

— Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos M. Lumma,

— Italijos vyriausybės, atstovaujamos I. M. Braguglia, padedamo *avvocato dello Stato* W. Ferrante,

— Jungtinės Karalystės, atstovaujamos Z. Bryanston-Cross, padedamos *barrister* A. Howard,

— Europos Bendrijų Komisijos, atstovaujamos A.-M. Rouchaud-Joët,

susipažinęs su 2008 m. sausio 17 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra susijęs su 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 12, 2001, p. 1, toliau – reglamentas) 6 straipsnio 1 punkto ir II skyriaus 5 skirsnio aiškinimu.

2 Šis prašymas buvo pateiktas nagrinėjant ginčą tarp J. P. Rouard ir atitinkamai Jungtinėje Karalystėje bei Prancūzijoje įsteigtų bendrovių *Glaxosmithkline* ir *Laboratoires Glaxosmithkline*, kurias jis, remdamasis darbo sutartimi, laiko savo bendromis darbdavėmis ir iš kurių jis reikalauja pervesti įvairias sumas kaip išeitines išmokas ir atlyginti nuostolius, atsiradusius dėl neteisėto minėtos sutarties nutraukimo.

Teisinis pagrindas

3 Reglamento II skyriaus 1 skirsnyje, pavadintame „Bendrosios nuostatos“, yra 2 straipsnis, kurio pirmojoje dalyje numatyta:

„Pagal šį reglamentą valstybėje narėje nuolat gyvenantiems asmenims, neatsižvelgiant į jų pilietybę, bylos turi būti keliamos tos valstybės narės teismuose.“

4 Reglamento 6 straipsnyje, esančiame jo II skyriaus 2 skirsnyje, pavadintame „Speciali jurisdikcija“, numatyta:

„Valstybėje narėje gyvenančiam asmeniui byla taip pat gali būti iškelta:

1) kai minėtas asmuo yra vienas iš atsakovų, teismuose pagal bet kurio iš jų nuolatinę gyvenamąją vietą, jeigu reikalavimai yra taip glaudžiai susiję, kad tikslinga juos nagrinėti ir spręsti visus iš karto, siekiant išvengti atskirų teismo procesų metu priimtų sprendimų nesuderinamumo;

<…>

3) pagal priešieškinį, susijusį su ta pačia sutartimi arba faktais, kuriais buvo pagrįstas pagrindinis ieškinys, teisme, kuris nagrinėja pagrindinį ieškinį;

<…>“

5 Reglamento tryliktoje konstatuojamoje dalyje skelbiamas vienas iš jo tikslų:

„Kalbant apie draudimo, vartotojų ir darbo sutartis, silpnesniąją šalį turėtų ginti palankesnės tokios šalies interesams jurisdikcijos taisyklės nei bendrosios taisyklės.“

6 Reglamento II skyriaus 5 skirsnyje, pavadintame „Jurisdikcija, susijusi su individualiomis darbo sutartimis“, numatytos, be kita ko, tokios nuostatos:

„*18 straipsnis*

1. Bylose, susijusiose su individualiomis darbo sutartimis, jurisdikcija nustatoma vadovaujantis šiuo skirsniu, nepažeidžiant 4 straipsnio ir 5 straipsnio 5 punkto.

<…>

19 straipsnis

Valstybėje narėje nuolat gyvenančiam darbdaviui bylą galima iškelti:

1) valstybės narės, kurioje yra jo nuolatinė buvimo vieta, teismuose arba

2) kitoje valstybėje narėje:

   a) darbuotojo darbo vietos teismuose arba paskutinės tokios darbo vietos teismuose; arba

   b) jeigu darbuotojo darbo vieta yra arba buvo ne kurioje nors šalyje, kurioje yra arba buvo darbuotoją įdarbinusi įmonė, teismuose.

20 straipsnis

1. Darbdavys bylą gali iškelti tik valstybės narės, kurioje yra darbuotojo nuolatinė gyvenamoji vieta, teismuose.

2. Šio skirsnio nuostatos nedaro poveikio teisei kelti priešieškinį teisme, kuriame, kaip nurodoma šioje dalyje, dar nebaigtas nagrinėti pagrindinis ieškinys.“

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

7 J. P. Rouard 1977 m. buvo įdarbintas bendrovėje *Laboratoires Beecham Sévigné*, kurios buveinė Prancūzijoje, o funkcijas atliko įvairiose Afrikos valstybėse.

8 Vadovaujantis nauja darbo sutartimi, 1984 m. sudaryta su kita grupės bendrove *Beecham Research UK*, kurios buveinė Jungtinėje Karalystėje, ši bendrovė priėmė J. P. Rouard į darbą ir jis buvo paskirtas dirbti Maroke. Pagal šią darbo sutartį jo naujasis darbdavys įsipareigojo išsaugoti J. P. Rouard teises, kurias jis įgijo pagal ankstesnę darbo sutartį, sudarytą su bendrove *Laboratoires Beecham Sévigné*, būtent atsižvelgti į jo stažą ir išsaugoti teises į tam tikras išmokas atleidimo iš darbo atveju.

9 J. P. Rouard buvo atleistas iš darbo 2001 metais. 2002 m. jis kreipėsi į *Conseil de prud'hommes de Saint-Germain-en-Laye* su ieškiniu bendrovei *Laboratoires Glaxosmithkline*, kuri perėmė bendrovės *Laboratoires Beecham Sévigné* teises ir kurios buveinė yra Prancūzijoje, bei bendrovei *Glaxosmithkline*, kuri perėmė bendrovės *Beecham Research UK* teises ir kurios buveinė yra Jungtinėje Karalystėje. J. P. Rouard prašo jam iš šių dviejų bendrovių solidariai priteisti įvairias išmokas ir įpareigoti atlyginti nuostolius dėl atleidimo iš darbo procedūros nesilaikymo, atleidimo iš darbo neturint realaus ir rimto pagrindo ir dėl neteisėto darbo sutarties nutraukimo.

10 J. P. Rouard tvirtina, kad šios dvi bendrovės tuo pačiu metu buvo jo bendros darbdavės. Jo teigimu, kadangi Prancūzijos teismai turėjo jurisdikciją bendrovės *Laboratoires Glaxosmithkline*, kurios buveinė yra Prancūzijoje, atžvilgiu, jie taip pat turėjo jurisdikciją remiantis reglamento 6 straipsniu 1 punktu ir bendrovės *Glaxosmithkline* atžvilgiu.

11 Minėtos bendrovės užginčijo *Conseil de prud'hommes de Saint-Germain-en-Laye* jurisdikciją, kuris pritarė šiam prieštaravimui dėl jurisdikcijos neturėjimo. *Cour d'appel de Versailles* panaikinus pirmosios instancijos teismo sprendimą, šios bendrovės pateikė kasacinį skundą dėl šio teismo 2004 m. balandžio 6 d. Sprendimo.

12 Šiomis aplinkybėmis *Cour de cassation* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokį prejudicinį klausimą:

„Ar reglamento <…> 6 straipsnio 1 punkte numatyta specialios jurisdikcijos taisyklė, pagal kurią valstybėje narėje gyvenančiam asmeniui byla gali būti iškelta, „kai minėtas asmuo yra vienas iš atsakovų, teismuose pagal bet kurio iš jų nuolatinę gyvenamąją vietą, jeigu reikalavimai yra taip glaudžiai susiję, kad tikslinga juos nagrinėti ir spręsti visus iš karto, siekiant išvengti atskirų teismo procesų metu priimtų sprendimų nesuderinamumo“, yra taikoma darbuotojo bylai, pradėtai vienos valstybės narės teisme prieš dvi tos pačios grupės bendroves, iš kurių viena – kurioje jis buvo įdarbintas tam, kad dirbtų bendrovių grupei, ir kuri vėliau atsisakė priimti jį atgal į darbą – turi buveinę šioje valstybėje narėje, o kita – kurios naudai suinteresuotasis asmuo pastaruoju metu dirbo trečiosiose valstybėse ir kuri jį atleido iš darbo – turi buveinę kitoje valstybėje narėje, atsižvelgiant į tai, kad ieškovas remiasi darbo sutarties nuostata nurodydamas, kad abi bendrovės, iš kurių jis reikalauja atlyginti su atleidimu iš darbo susijusius nuostolius, buvo jo bendros darbdavės? Ar šio reglamento 18 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta nuostata, pagal kurią bylose, susijusiose su individualiomis darbo sutartimis, jurisdikcija nustatoma vadovaujantis šio reglamento II skyriaus 5 skirsniu, užkerta kelią šio reglamento 6 straipsnio 1 punkto taikymui ir kiekvienai iš dviejų bendrovių byla turi būti keliama tos valstybės narės, kurioje yra jos buveinė, teisme?“

Dėl prejudicinio klausimo

13 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės nori sužinoti, ar reglamento 6 straipsnio 1 punkte įtvirtinta specialios jurisdikcijos taisyklė, numatyta bendraatsakovų atžvilgiu, yra taikytina ieškiniui, kurį darbuotojas pateikė dviem skirtingose valstybėse narėse įsteigtoms bendrovėms, kurias jis laiko bendromis darbdavėmis.

14 Pirmiausia reikia priminti, kad santykiuose tarp valstybių narių reglamentas šiuo metu pakeičia 1968 m. rugsėjo 27 d. Konvenciją dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo (OL L 299, 1972, p. 32), iš dalies pakeistą 1978 m. spalio 9 d. Konvencija dėl Danijos Karalystės, Airijos ir Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės prisijungimo (OL L 304, p. 1 ir tekstas su pakeitimais – p. 77), 1982 m. spalio 25 d. Konvencija dėl Graikijos Respublikos prisijungimo (OL L 388, p. 1), 1989 m. gegužės 26 d. Konvencija dėl Ispanijos Karalystės ir Portugalijos Respublikos prisijungimo (OL L 285, p. 1) ir 1996 m. lapkričio 29 d. Konvencija dėl Austrijos Respublikos, Suomijos Respublikos ir Švedijos Karalystės prisijungimo (OL C 15, 1997, p. 1, toliau – Briuselio konvencija).

15 Reglamente įtvirtintos jurisdikcijos taisyklės individualių darbo sutarčių atžvilgiu akivaizdžiai skiriasi nuo šioje srityje taikytinų Briuselio konvencijos taisyklių.

16 Pastarojoje vienintelė specifinė taisyklė, susijusi su darbo sutartimi, buvo įtvirtinta 1989 metais. Ši taisyklė įtraukta į šios konvencijos II skyriaus 2 skirsnį, reglamentuojantį specialią jurisdikciją, ir buvo įterpta kaip konkretus Briuselio konvencijos 5 straipsnio 1 punkte sutartiniams santykiams numatytos specialios jurisdikcijos taisyklės atvejis.

17 Reglamente jurisdikcijai, susijusiai su individualiomis darbo sutartimis, yra skirtas atskiras skirsnis, t. y. II skyriaus 5 skirsnis. Šiuo skirsniu, apimančiu šio reglamento 18–21 straipsnius, siekiama darbuotojui užtikrinti apsaugą, numatytą jo tryliktoje konstatuojamojoje dalyje.

18 Kaip tvirtino arba bent jau pripažino ieškovės pagrindinėje byloje, Prancūzijos, Vokietijos, Italijos ir Jungtinės Karalystės vyriausybės bei Europos Bendrijų Komisija, iš minėtame 5 skirsnyje įtvirtintų nuostatų formuluočių išplaukia, kad jos yra ne tik specialios, bet ir išsamios.

19 Taigi iš reglamento 18 straipsnio 1 dalies aišku, pirma, kad visos bylos, susijusios su individualia darbo sutartimi, turi būti nagrinėjamos teisme, nustatytame remiantis šio reglamento II skyriaus 5 skirsnyje įtvirtintomis jurisdikcijos taisyklėmis, ir, antra, kad šias jurisdikcijos taisykles gali pakeisti ar papildyti kitos tame pačiame reglamente skelbiamos jurisdikcijos taisyklės, tik jei tai aiškiai nurodoma pačiame 5 skirsnyje.

20 Reglamento 6 straipsnio 1 punktas priklauso ne minėto II skyriaus 5 skirsniui, bet jo 2 skirsniui.

21 Minėtame 5 skirsnyje nėra jokios nuorodos į reglamento 6 straipsnio 1 punktą, kitaip nei į to paties reglamento 4 straipsnį ir 5 straipsnio 5 punktą, kurio taikymas aiškiai numatytas jo 18 straipsnio 1 dalyje.

22 Reglamento 6 straipsnio 1 punkte numatyta jurisdikcijos taisyklė taip pat neminima atitinkamoje minėto 5 skirsnio nuostatoje, kitaip nei to paties 6 straipsnio 3 punkte numatyta taisyklė, susijusi su priešieškiniu, kuri buvo inkorporuota į minėto reglamento 20 straipsnio 2 dalį.

23 Todėl reikia konstatuoti, jog pažodinis reglamento II skyriaus 5 skirsnio aiškinimas lemia išvadą, kad šiame skirsnyje nėra jokios nuorodos į šio reglamento 6 straipsnio 1 punktą.

24 Be to, šį aiškinimą patvirtina *travaux préparatoires*. Iš tiesų pasiūlyme dėl Tarybos reglamento (EB) dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL C 376 E, 1999, p. 1) siūlomo reglamento, kurį Bendrijos teisės aktų leidėjas priėmė nepakeistą, II skyriaus 5 skirsnio atžvilgiu teigiama kad šiame skirsnyje numatyta jurisdikcija pakeičiama ta, kuri numatyta 1 skirsnyje „Bendrosios nuostatos“ ir 2 skirsnyje – „Speciali jurisdikcija“.

25 Vis dėlto Prancūzijos, Vokietijos ir Italijos vyriausybės savo rašytinėse pastabose tvirtina, kad pagal teleologinį reglamento aiškinimą, atsižvelgiant į jo tikslus, būtų galima leisti pripažinti reglamento 6 straipsnio 1 punkto taikymą darbo sutartims.

26 Taip Italijos vyriausybė tvirtina, kad reglamento 6 straipsnio 1 punkto tikslas, t. y. užkirsti kelią sprendimų prieštaringumui, reiškia, kad ši nuostata turi būti taikoma visiems ginčams, įskaitant ir tuos, kurie susiję su darbo sutartimis.

27 Reglamento 6 straipsnio 1 punkto taikymas darbo sutartims iš tiesų leistų dėl jų kylančių ginčų atžvilgiu išplėsti galimybę susijusius prašymus dėl kelių atsakovų pareikšti vieninteliame teisme. Toks išplėtimas, kaip tai aiškiai padarė Bendrijos teisės aktų leidėjas reglamento 20 straipsnio 2 dalyje priešieškinio atžvilgiu, atitinka bendrąjį gero teisingumo vykdymo principą, kuris reikalauja laikytis procedūros ekonomijos principo.

28 Tačiau iš nusistovėjusios Teisingumo Teismo praktikos išplaukia, kad specialios jurisdikcijos taisyklės turi būti aiškinamos siaurai, neleidžiant jų aiškinti plačiau nei reglamente aiškiai įtvirtinti atvejai (dėl reglamento 6 straipsnio 1 punkto žr., be kita ko, 2006 m. liepos 13 d. Sprendimo *Reisch Montage*, C-103/05, Rink. p. I-6827, 23 punktą ir 2007 m. spalio 11 d. Sprendimo *Freeport*, C-98/06, Rink. p. I-8319, 35 punktą). Kaip konstatuota šio sprendimo 23 punkte, reglamento II skyriaus 5 skirsnio nuostatų formuluotė nenumato minėto 6 straipsnio 1 punkto taikymo ginčams, susijusiems su darbo sutartimis.

29 Be to, geras teisingumo vykdymas reikalauja, kad galimybė pasinaudoti reglamento 6 straipsnio 1 punktu būtų atvira, kaip ir priešieškinio atveju, tiek darbdaviui, tiek darbuotojui.

30 Tačiau toks reglamento 6 straipsnio 1 punkto aiškinimas sukeltų pasekmių, priešingų apsaugos tikslui, kurio specialiai siekiama šiame reglamente įtvirtinant atskirą skirsnį darbo sutartims.

31 Darbdaviui remiantis reglamento 6 straipsnio 1 punktu, iš darbuotojo gali būti atimta apsauga, kurią garantuoja šio reglamento 20 straipsnio 1 dalis, t. y. nuostata, pagal kurią byla darbuotojui gali būti iškelta tik valstybės narės, kurioje yra darbuotojo nuolatinė gyvenamoji vieta, teismuose.

32 Dėl galimybės, kurią pasiūlė Prancūzijos ir Vokietijos vyriausybės, jog reglamento 6 straipsnio 1 punktą aiškinti taip, kad tik darbuotojas gali pasinaudoti šia nuostata, reikia pažymėti, kad tai neatitiktų tiek šio reglamento II skyriaus 5 skirsnio, tiek jo 6 straipsnio 1 dalies nuostatų formuluočių. Be to, nėra jokios priežasties riboti šių argumentų logikos taikymą tik šio 6 straipsnio 1 punktui, ir reikia pripažinti, kad tik darbuotojas turi galėti pasinaudoti visomis šiame reglamente numatytomis specialios jurisdikcijos taisyklėmis, kurios gali padėti ginant jo interesus. Bendrijos teismo atliktas specialių jurisdikcijos taisyklių, skirtų palengvinti gerą teisingumo vykdymą, pakeitimas vienašalėmis jurisdikcijos taisyklėmis, saugančiomis šalį, kuri laikoma silpnesne, išeitų už interesų pusiausvyros, kurią Bendrijos teisės aktų leidėjas įtvirtino dabartinėje teisėje, ribų.

33 Todėl galiojančių Bendrijos teisės aktų nuostatų atžvilgiu Prancūzijos ir Vokietijos vyriausybių pasiūlytas aiškinimas sunkiai suderinamas su teisinio saugumo principu, kuris yra vienas iš reglamento tikslų ir kuris, be kita ko, reikalauja, kad jurisdikcijos taisyklės, kaip numatyta ir šio reglamento vienuoliktoje konstatuojamojoje

dalyje, turi būti ypač nuspėjamos (dėl minėto 6 straipsnio 1 punkto žr., be kita ko, minėto sprendimo *Reisch Montage* 24 ir 25 punktus bei minėto sprendimo *Freeport* 36 punktą).

34 Reikia konstatuoti, kad galiojančios redakcijos reglamentas, nepaisant jo tryliktoje konstatuojamojoje dalyje skelbiamo apsaugos tikslo, nesuteikia darbuotojui, esančiam tokioje situacijoje kaip J. P. Rouard, specialios apsaugos, nes jis, kaip ieškovas nacionaliniuose teismuose, negali pasinaudoti palankesne jurisdikcijos taisykle nei minėto reglamento 2 straipsnio 1 dalies bendroji taisyklė.

35 Šiomis aplinkybėmis, į pateiktą klausimą reikia atsakyti taip, kad reglamento 6 straipsnio 1 punkte numatyta specialios jurisdikcijos taisyklė negali būti taikoma ginčui, kuriam skirtas šio reglamento II skyriaus 5 skirsnis, susijęs su jurisdikcijos taisyklėmis, taikytinomis individualioms darbo sutartims.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

36 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (pirmoji kolegija) nusprendžia:

2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo 6 straipsnio 1 punkte numatyta specialios jurisdikcijos taisyklė negali būti taikytina ginčui, priskirtinam šio reglamento II skyriaus 5 skirsniui, reglamentuojančiam jurisdikcijos taisykles, taikytinas individualioms darbo sutartims.

Parašai.